

ปรัชญาประเพณีของศาสนาคริสต์ที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย
The Influence of the Tradition Philosophy of Christianity on Thai Society

พนมกร คำวัง

Phanomkorn Khamwang

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา

M.A. Student Department of Buddhism and Philosophy

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Graduate School Mahamakut Buddhist University

E-mail : pana_222@yahoo.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของบทความเรื่องนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาของศาสนาคริสต์ในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาปรัชญาที่แฝงอยู่ในหลักคำสอนและพิธีกรรมของศาสนาคริสต์ และ 3) เพื่อศึกษาปรัชญาประเพณีของศาสนาคริสต์ที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย ผลการศึกษาพบว่า 1) ศาสนาคริสต์ได้เข้าสู่สังคมไทยตั้งแต่ยุคสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย โดยมีมิชชันนารีชาวยุโรป ยุคแรกเป็นการเผยแพร่โดยนิกายโรมันคาทอลิก แม้จะถูกปิดกั้นในช่วงแรก แต่เมื่อมีความจำเป็นทางการทูต การเมือง มิชชันนารีเหล่านี้จึงได้รับการยอมรับและมีบทบาทในสังคมไทยมากขึ้นตามลำดับ 2) ปรัชญาที่แฝงอยู่ในพิธีกรรมของศาสนาคริสต์ ทุกพิธีกรรมมุ่งเน้นให้เชื่อและศรัทธาในพระเจ้า ศีลล้างบาปและศีลแก้บาป เป็นแนวคิดที่มนุษย์ยอมทำผิดได้แต่ขณะเดียวกันมนุษย์ก็ควรได้รับโอกาสในการแก้ไขความผิดบาปนั้น ศีลสมรสมุ่งเน้นปรัชญาครอบครัวให้อยู่ร่วมด้วยความซื่อสัตย์ต่อกัน ศีลมหาสนิทมุ่งเน้นให้เห็นถึงความรักที่พระเจ้ามีต่อชาวโลก 3) ปรัชญาประเพณีของศาสนาคริสต์ที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย ปรัชญาแบบศาสนาคริสต์แฝงอยู่ในสังคมไทยจนแน่นแฟ้นมั่นคงในรูปแบบของวัฒนธรรมและวิทยาการ เช่น ภาพยนตร์ เพลง การสาธารณสุข การศึกษา การเมือง เป็นต้น

คำสำคัญ : ปรัชญาประเพณี, ศาสนาคริสต์, อิทธิพล

ABSTRACT

The purposes of this article are; 1) to study the history of Christianity in Thailand; 2) to study the philosophy embedded in the doctrines and rituals of Christianity, and 3) to study the tradition philosophy of Christianity influencing on Thai society. The results reveal that; 1) Christianity has entered Thai society since the late Ayutthaya period by the European missionaries. The first age was the evangelism of the Catholicism. Even though this was obstructed at first, when the need for the diplomacy and politics, these missionaries had been accepted and played an important role in Thai society respectively; 2) regarding the philosophy embedded in the rituals of Christianity, all the rituals focus on the belief and the faith in god. The baptism and the sacramental confession are the concepts that human beings can make mistakes, but at the same time they should have the opportunity to correct the sin. The marriages focus on the family philosophy of the mutual honesty.

Additionally, the Eucharist focuses on the universal love of Jesus; 3) The tradition philosophy of Christianity influences on Thai society. The philosophy of Christianity is firmly embedded in Thai society in terms of culture and knowledge, such as film, music, public health, and political education.

Keywords: tradition philosophy, Christianity, influence

1. บทนำ

ประเพณีไทยและปรัชญาแนวคิดของศาสนาคริสต์นั้นมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอยู่พอสมควร แม้จะดูไม่เด่นชัดเท่าปรัชญาจีน หรือปรัชญาอินเดียแบบศาสนาพุทธ หรือฮินดู แต่ปรัชญาแบบศาสนาคริสต์ กลับแฝงเข้ามาสู่สังคมไทยจนแน่นแฟ้นมั่นคงในรูปแบบของวัฒนธรรม และคงปฏิเสธไม่ได้ว่า วิทยาการต่างๆ นั้น ประเทศไทยล้วนรับต้นแบบมาจากซีกโลกตะวันตก ซึ่งโลกตะวันตกคือตัวแทนของศาสนาคริสต์ ดังนั้นปรัชญาศาสนาคริสต์จึงมักปรากฏผ่านการรับสืบทอดทางวัฒนธรรม เช่น ทางภาพยนตร์ เพลง การศึกษา การสาธารณสุข การเมือง เป็นต้น แม้ในสมัยโบราณการเผยแผ่ปรัชญาความเชื่อทางศาสนา จะผ่านการรบราฆ่าฟัน ผ่านการรุกรานในสงคราม เช่นสงครามครูเสดสงครามอาหรับ หรือสงครามไต้ฝุ่น ในประเทศจีน แต่การกดขี่เพื่อให้ปวงชนยอมรับนับถือในวัฒนธรรมความเชื่อใหม่ผ่านทางปลายดาบ กระบองปืน ย่อมไม่สามารถครอบงำหรือครอบครองได้อย่างเบ็ดเสร็จ แต่การแผ่วัฒนธรรม ปรัชญา ศาสนา มากับทางวิทยาการ การศึกษา หรือการเอื้อเฟื้อเพื่อพัฒนาสังคมที่ดีกว่าให้กลายเป็นสังคมศิวิไลซ์ อันทัดเทียมกัน กลับได้ผลและปลูกฝังได้อย่างมั่นคง (ซานิ มโนรม, 2535)

มิชชันนารีหรือผู้เผยแผ่ศาสนาคริสต์จึงมีบทบาทมาก เพราะผู้เผยแผ่เหล่านี้ เป็นผู้มีความรู้ทั้งทาง การแพทย์ การพิมพ์ การศึกษา สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม วิศวกรรม เมื่อประเทศผู้ด้อยกว่าอยากพัฒนา บ้านเมืองของตนให้รุดหน้า บางคราก็จำยอมต้องให้มิชชันนารีเผยแผ่ศาสนาได้ นี่จึงเป็นช่องทางที่ศาสนาคริสต์ ได้ปลูกเมล็ดพันธุ์แห่งปรัชญาคริสต์ไว้ในสังคมไทย (คทาฐ โลกาพัฒนา, 2542)

2. ศาสนาคริสต์

ศาสนาคริสต์กำเนิดในดินแดนปาเลสไตน์ หรืออิสราเอลในปัจจุบัน ศาสดาคือพระเยซู ซึ่งเป็นบุตร ของโยเซฟและมาเรีย เป็นศาสนาที่มีผู้นับถือมากที่สุดวัดพัฒนาการมาจากศาสนายูดาห์ จึงมีพระเจ้าหรือที่ เรียกว่า พระยะโฮวาห์คัมภีร์ของศาสนาคริสต์ คือ คัมภีร์ไบเบิล ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือพระคัมภีร์เก่า มีสาระเกี่ยวกับพระเจ้าสร้างโลก ซึ่งประกอบด้วย บทเพลง บทสวด และสุภาษิตพระคัมภีร์ใหม่ เป็นคัมภีร์ที่มี สาระเกี่ยวกับประวัติและคำสอนของพระเยซู การเผยแผ่ศาสนาของสาวก จดหมายเหตุ และวิवरณ์ บั้นปลาย ชีวิตของมนุษยชาติ

ศาสนาคริสต์เข้ามาในประเทศไทยยุคเดียวกับการล่าอาณานิคมของลัทธิจักรวรรดินิยม โดยเฉพาะ อย่างยิ่ง ชาวโปรตุเกส ชาวสเปน และชาวดัชท์ ที่กำลังบุกเบิกเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งนอกจากกลุ่มที่มี จุดประสงค์ทางการเมืองและเศรษฐกิจแล้ว ยังมีบางกลุ่มที่มีจุดประสงค์เพื่อเผยแผ่ศาสนาคริสต์ โดยเฉพาะ นิกายโรมันคาทอลิกเข้ามาเผยแผ่ บางประเทศบางสมัยปิดกั้นการเผยแผ่ บางประเทศบางสมัยเปิดเสรีแต่ ผู้คนยังไม่นิยมเข้ารับนับถือศาสนาคริสต์ พร้อมกับการครอบงำ ทางการเมืองและเศรษฐกิจแล้ว เช่น ฟิลิปินส์ มาเก๊า ฯลฯ ต่อมาจักรวรรดิอาณานิคมฝรั่งเศสเข้ามาได้ เมืองขึ้นในอินโดจีน เช่น ประเทศเวียดนาม กัมพูชา ลาว โดยลักษณะเดียวกับโปรตุเกสและสเปน คือล่าเมืองขึ้นและเผยแผ่ศาสนาพร้อมกัน แต่ไม่ประสบผลสำเร็จนัก ทำให้อิทธิพลของศาสนาคริสต์ในกลุ่ม ประเทศนี้มีน้อย อาจเพราะการมุ่งผลทางการเมืองและเศรษฐกิจของผู้ปกครองจักรวรรดินิยมทั้งก่อนหน้าและ

ขณะนั้น ทำให้จุดมุ่งหมายที่ดั่งามทางศาสนาถูกผู้คนในประเทศพื้นเมืองตั้งทัศนคติว่ามีเจตนาแอบแฝงเสียส่วนใหญ่ ไม่ว่ามิชชันนารีจะมีเจตนาแอบแฝงจริงหรือไม่ก็ตามขณะที่ประเทศไทยรอดพ้นจากการเป็นเมืองขึ้นส่วนหนึ่งอาจเพราะการเปิดเสรีในการเผยแพร่ศาสนา ทำให้ลดความรุนแรงทางการเมืองลง

ศาสนาคริสต์ที่เผยแพร่ในไทยเป็นครั้งแรกตรงกับสมัยอาณาจักรอยุธยา ปรากฏหลักฐานว่า ในปี พ.ศ. 2110 (ค.ศ. 1567) มีมิชชันนารีคณะดอมินิกัน 2 คน เข้าสอนศาสนาให้ชาวโปรตุเกสรวมทั้งชาวพื้นเมืองที่เป็นภรรยา ต่อมาจึงมีมิชชันนารีคณะฟรันซิสกันและคณะเยสุอิตเข้ามาด้วย บาทหลวงส่วนมากเป็นชาวโปรตุเกสระยะแรกที่ยังถูกปิดกั้นทางศาสนา มิชชันนารีจึงเน้นการดูแลกลุ่มคนชาติเดียวกัน กระทั่งรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ประเทศไทยได้มีสัมพันธภาพอันดีกับฝรั่งเศส ตรงกับรัชสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส ทำให้มีจำนวนบาทหลวงเข้ามาเผยแพร่ศาสนามากขึ้น และการแสดงบทบาททางสังคมมากขึ้น บ้างก็อยู่จนแก่หรือตลอดชีวิตก็มี ด้านสังคมสงเคราะห์ มีการจัดตั้งโรงพยาบาล ด้านศาสนา มีการตั้งเซมินารีคริสตัง เพื่อผลิตนักบวชพื้นเมือง และมีการโปรดศีลอนุกรมให้นักบวชไทยรุ่นแรกและจัดตั้ง คณะรักกางเขน

เมื่อสิ้นรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแล้ว ศาสนาคริสต์กลับไม่ได้รับความสะดวกในการเผยแพร่ศาสนาเช่นเดิม เพราะถูกจำกัดขอบเขต ถูกห้ามประกาศศาสนา ถูกห้ามเขียนหนังสือศาสนาเป็นภาษาไทยและภาษาบาลี ประกอบกับพม่าเข้ามารุกรานประเทศไทย บาทหลวงถูกย้าย โบลต์ถูกทำลาย มิชชันนารีทั้งหลายรีบหนีออกนอกประเทศ การเผยแพร่ศาสนาคริสต์ยุติในช่วงเสียเอกราชให้พม่ากระทั่งสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีกอบกู้เอกราชสำเร็จ แม้การเผยแพร่ศาสนาคริสต์เริ่มต้นขึ้นใหม่ แต่เพราะประเทศกำลังอยู่ในภาวะสร้างบ้านเมืองขึ้นใหม่ จึงไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

เมื่อเข้าสู่ราชวงศ์จักรีแล้ว ชาวคริสต์อพยพเข้ามามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงเปิดเสรีการนับถือศาสนา และทรงประกาศพระราชกฤษฎีการับรองเสรีภาพทางศาสนาทั่วราชอาณาจักรในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แม้ว่าสัมพันธภาพระหว่างไทยกับฝรั่งเศสไม่ดีนัก แต่พระองค์ก็ทรงรับรองมิสซังโรมันคาทอลิกเป็นนิติบุคคล (ประวัติพระศาสนจักรคาทอลิกไทย สมัยกรุงศรีอยุธยา-สังคายนาวาติกัน, 2533) นี่จึงเป็นรากฐานที่หนุนเสริมให้คริสต์ศาสนาประดิษฐานในสังคมไทยอย่างมั่นคง

3. ปรัชญาที่แฝงอยู่ในหลักคำสอนของศาสนาคริสต์

1. หลักคำสอน เรื่องตรีเอกานุภาพ คือ การนับถือพระเจ้าองค์เดียว แบ่งเป็น 3 ภาค คือพระบิดา หมายถึง พระเจ้าพระบุตร หมายถึง พระเยซู พระจิต หมายถึง วิญญาณบริสุทธิ์ในจิตใจของชาวคริสต์ที่มีศรัทธา

2. หลักคำสอนเรื่องความรัก ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาที่ได้ชื่อว่าเป็นศาสนาแห่งความรัก สอนให้รักพระเจ้า รักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตัวเอง

3. คำสอนเรื่องบัญญัติ 10 ประการ ได้แก่แก่นับถือพระเจ้าองค์เดียว คือ พระยะโฮวาห์ อย่าออกนามพระเจ้าโดยไม่สมเหตุ ถ้าวินพระเจ้าเป็นวันศักดิ์สิทธิ์ จงนับถือบิดามารดา อย่าฆ่าคน อย่าผิดประเวณี อย่าลักทรัพย์ อย่าใส่ความนินทาว่าร้ายผู้อื่น อย่าคิดมิชอบ อย่าโลภในสิ่งของผู้อื่น

4. อาณาจักรพระเจ้า หมายถึง อาณาจักรแห่งจิตใจที่มีพระเจ้าเป็นเป้าหมาย

สรุป ปรัชญาศาสนาคริสต์เป็นลักษณะของปรัชญากลุ่มจิตนิยมที่ชัดเจนคือการเชื่อในพระเจ้านั่นเอง และแนวคิดนี้ยังส่งผลถึงกลุ่มนักปรัชญาตะวันตกสมัยกลาง กล่าวคือ เป็นลักษณะปรัชญาที่ผสมผสานคำสอนทางศาสนา โดยเฉพาะคริสต์ศาสนาเข้ากับปรัชญา นักปรัชญาสมัยนี้ส่วนมากเป็นนักบวชในศาสนาคริสต์ โดยนำเอาปรัชญาของเปโตและอริสโตเติลมาคลุกเคล้ากับคำสอนทางศาสนา และใช้ปรัชญารีกอธิบายคำ

สอนแนวคิดทางศาสนาตลอดจนนำปรัชญากรีกมาตีความใหม่เพื่อให้เข้ากันได้ สมัยนี้นักปรัชญาไม่เป็นอิสระกับตัวเอง ถูกอิทธิพลของศาสนาเข้าครอบงำ ยกตัวอย่างนักปรัชญาในสายศาสนาในยุคกลาง เช่น เซนต์ออกัสติน เซนต์โธมัสอาควินัส เป็นต้น (<https://dharmada.wordpress.com/category/western-philosophy>)

4. ปรัชญาที่แฝงอยู่ในพิธีกรรมของศาสนาคริสต์

1. ศิลบวชหรืออนุกรมพิธีบรรพชา เรียกหลายอย่าง คือ ศิลอนุกรม ศิลบวช หรือศิลปะบรรพชา เป็นพิธีศีลศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งบวชเสกบุคคลให้เป็นบาทหลวง และมอบอำนาจอันพวกสาวกได้รับจากพระเยซูคริสต์เจ้า อำนาจดังกล่าว คือ อำนาจปกครอง อำนาจสั่งสอน และอำนาจโปรดศีลศักดิ์สิทธิ์ ในนามของพระเยซูคริสต์ผู้มีอำนาจโปรดศีลอนุกรมคือ พระสังฆราช ซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยตรงจากสมเด็จพระสันตะปาปา ให้ปกครองท้องถิ่นที่หนึ่งเรียกว่า สังฆมณฑล (ถนน ปินตา และ พิษณุ อรรถภิญญา, 2525) นอกจากปรัชญาศาสนาแล้ว ในพิธีถือนวชนยังแฝงไว้ด้วยปรัชญาการเมืองการปกครอง เพราะผู้เป็นบาทหลวงเท่ากับเป็นผู้นำในท้องถิ่นของศาสนจักร

2. พิธีศีลล้างบาป พิธีกรรมที่บาทหลวงทำให้แก่ผู้เริ่มนับถือคริสต์ศาสนา ทั้งเด็กแรกเกิดและผู้ใหญ่ จากปรัชญาความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีบาปติดตัวมาตั้งแต่เกิด จึงต้องทำพิธีล้างบาปโดยการเทน้ำมนต์ 3 ครั้ง ลงบนศีรษะ พิธีล้างบาปนี้ในกายโปเสสแตนต์ เรียกว่า “พิธีบัพติสมา” หรือ “พิธีบัพติสมา” อาจเทียบเคียงได้ว่า เพราะมนุษย์นั้นถือกำเนิดมาพร้อมความลุ่มหลงที่ถูกซาตานล่อลวง ดังนั้นผู้จะเข้ารับนับถือศาสนาคริสต์ จึงต้องผ่านพิธีล้างบาปก่อน (พระญาณวโรดม, 2533)

3. ศิลแก้บาป ขณะรับศีลล้างบาปเราได้ยกบาปทั้งสิ้นผลของบาปที่ติดตัวเรามาตั้งแต่เกิดทุกประการ แต่เมื่อเราโตขึ้นเราก็พลาดพลั้งทำบาปอีก ทุกครั้งที่ทำบาปหนัก ผลของบาปทำให้เรากับพระเจ้าตัดสัมพันธ์กัน เราสูญเสียพระพรหรรษา ศักดิ์สิทธิ์ มิได้เป็นบุตรบุญธรรมของพระเป็นเจ้าอีกต่อไป ไม่มีสิทธิ์รับมรดกในเมืองสวรรค์ พระเยซูเจ้าทรงตั้งศีลอภัยบาปเพื่อให้มนุษย์ได้กลับมา มีความสัมพันธ์ และกลับมาคืนดีกับพระเสียใหม่ อีกชื่อหนึ่งของศีลศักดิ์สิทธิ์ประการนี้คือ “ศีลแห่งการคืนดี” เด็กๆ ที่เติบโตมาจึงเรียนรู้ที่จะกลับมาขอโทษพระเป็นเจ้าทุกครั้งที่ทำบาป และได้รับการอภัยโทษ โดยเข้าไปขอสารภาพบาปกับพระสงฆ์ (บาทหลวง) ผู้เป็นคนกลางระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์ ท่านให้อภัยในนามของพระเป็นเจ้า เนื้อแท้ของศีลอภัยบาปจึงมิใช่การปลดปล่อยบาปออกจากตัวเราด้วยความเห็นแก่ตัว แต่เป็นการเห็นแก่พระเป็นเจ้า เพราะพระองค์เป็นความดีงาม, องค์ความรัก แต่ทำไมเราจึงกระทำให้พระองค์เสียใจ และตัดความสัมพันธ์กับองค์ความดีนั้น เงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งของศีลอภัยบาปคือต้องเสียใจ เพราะเราได้กระทำความผิด และตั้งใจว่าจะไม่กระทำอีก ความรักของพระเป็นเจ้าที่มีต่อคริสตชน และมนุษย์ทุกคน เปรียบได้กับความรักของพ่อที่มีต่อลูกผู้สำนึกผิดกลับมาขอโทษ และพ่อให้อภัย จึงเป็นความชื่นชมยินดี และการเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้ทุกครั้งที่เราพลาดไป ถือเป็นหัวใจสำคัญของปรัชญาการปกครอง และปรัชญาครอบครัวของชาวคริสต์ เน้นถึงความรัก การให้อภัย การให้ออกัส การคิดได้เพื่อกลับตัวกลับใจ

4. ศิลกำลัง ศิลกำลังเป็นการต่อเนื่องศีลล้างบาป ด้วยว่าเมื่อทารกได้กลับกลายเป็นคริสตชน เขาจะค่อยๆ โตขึ้นเพื่อพัฒนาความเชื่อ และเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตคริสตชน จนเขาเข้าสู่วัยรุ่น เขาจะได้รับพระจิตเจ้าอย่างเต็มเปี่ยม ให้มีกำลังในการจะเป็นพยาน และแพร่ธรรมอีกทั้งปกป้องช่วยเหลือเมื่อพระศาสนจักรพบอุปสรรค และความยากลำบาก การจะพร้อมช่วยเหลือนี้ องค์พระจิตเจ้าจะประทานพระคุณ 7 ประการแก่เขา ให้กลับกลายเป็นคริสตชนที่สมบูรณ์ เป็นผู้ใหญ่ทางความเชื่อ และทำงานตามฐานะของตนอย่างไม่ย่อท้อ พระคุณทั้ง 7 ประการคือพระดำริ สติปัญญา ความคิดอ่าน ความรู้ ความยำเกรง ความเลื่อมใสศรัทธา กำลัง

5. พิธีศีลสมรส หรือเรียกกันอีกอย่างว่า “พิธีรับศีลกล่าว” เป็นศีลที่ใช้ประกาศความรัก ที่ชายหญิง มีให้ต่อกัน ต่อหน้าพระพักตร์ของพระเจ้า และพร้อมที่จะกล่าวประกาศว่าทั้งสองรักกันด้วยความสมัครใจ โดยที่ไม่ได้ถูกบังคับ และพร้อมที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน เพื่อเป็นของกันและกันเป็นหนึ่งเดียวในความรักที่หย่าร้างไม่ได้ จะซื่อสัตย์ต่อกันจนตลอดชีวิต เป็นปรัชญาการครองเรือนที่ชาวคริสต์ให้ความสำคัญมาก คือความซื่อสัตย์ การมีคู่สมรสเพียงหนึ่งคน แหวนแต่งงานที่เป็นสัญลักษณ์แห่งการอยู่ร่วม หรือแม้แต่การอำนวยพรโดยช่อดอกไม้

6. ศีลเจิมคนไข้ เป็นศีลศักดิ์สิทธิ์ที่พระเยซูเจ้าทรงตั้งขึ้นเพื่อโปรดให้แก่ผู้ป่วยหนักจนจะสิ้นใจ หรือผู้ป่วยที่อ่อนกำลัง แม้แต่ผู้ที่เข้ารับการผ่าตัดสำคัญ และไม่ว่าจะรอดหรือไม่ ศีลศักดิ์สิทธิ์ประการนี้ ประทานพระพรหรรษาให้แก่ผู้รับ เพื่อฟื้นฟูกำลังยามป่วยไข้และปฏิสังขรณ์สภาพร่างกาย และวิญญาณเพื่อเตรียมตัวจากโลกนี้เดินทางกลับไปหาพระเป็นเจ้า บาทหลวงมักโปรดศีลเจิมคนไข้พร้อมทั้งศีลอภัยบาป และศีลมหาสนิทด้วยในคราวเดียวกัน เมื่อรับศีลมหาสนิทเช่นนี้คริสตชนเรียกว่า “ศีลเสปียง” การเสียชีวิตในสภาพจิตที่ดียอมจำนนไปสู่ดินแดนแห่งพระเจ้า ความเชื่อเช่นนี้ไม่ได้ต่างจากอัสัญกรรมของพุทธปรัชญา จิตก่อนตายที่อุทิศด้วยบุญนั้นยอมจำนนไปสู่สุคติภพ

7. ศีลมหาสนิท เป็นพิธีที่สืบเนื่องมาจากการเลี้ยงอาหารค่ำเมื่อสุดท้ายของพระเยซูคริสต์กับสาวก 12 คน เพื่อรำลึกถึงชีวิตและคำสอนของพระองค์ ชนชาวคริสต์ประกอบพิธีนี้ร่วมกันในโบสถ์ทุกวันอาทิตย์ โดยต้องอดอาหารก่อน 1 ชั่วโมง และจึงสวดบทสวดต่างๆตามที่กำหนด เมื่อถึงเวลาจะรับศีลก็เดินไปคุกเข่า หรือยืนที่โต๊ะ และรับขนมปังและเหล้าองุ่น อันเป็นสัญลักษณ์แทนพระกายและพระโลหิตของพระเยซูคริสต์ จากบาทหลวงมารับประทาน พิธีนี้เรียกอีกอย่างว่า “พิธีมิสซา” อนึ่ง นิกายโปรเตสแตนต์ ถือว่าศีลมีเพียงสองข้อคือ ศีลล้างบาป (ศีลจุ่ม, บัพติสมา) ซึ่งกระทำเพียงครั้งเดียวในชีวิต และศีลมหาสนิทซึ่งต้องกระทำอยู่เป็นประจำในชีวิตประจำวัน (ศีลปังชัย เซาเวร์เจริอูร์ตัน, 2558)

5. วิเคราะห์ปรัชญาประเพณีของศาสนาคริสต์ที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย

ศีลเจิมคนไข้ เป็นเหมือนการให้โอกาสครั้งสุดท้ายแก่ผู้ป่วย เป็นการเบิกทางสู่ดินแดนของพระเจ้า หากเปรียบเทียบกับพระพุทธศาสนาในสังคมไทย จะมีบางพื้นที่ ที่มีการสวดมหาวิบาก ให้ผู้ป่วยที่ทรุดหนัก แม้พิธีกรรมจะต่างที่มา แต่ก็มีผลคล้ายคลึงกัน ซึ่งยังสามารถเปิดทางสู่กระบวนการศึกษาว่าด้วย ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม (Social Change) (ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม, 2545) ในทางกลับกัน ศาสนจักรของศาสนาคริสต์ก็รับเอากระบวนการคิดและวิธีการต่าง ๆ ไปจากศาสนาพุทธของไทยเช่นกัน เช่น คริสตจักรในประเทศไทยก็มีการรับเอารูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ไทยไปใช้ ชื่อตำแหน่งต่างๆ ก็คล้ายกัน เช่น พระสังฆนายก พระปลัด พระใบฎีกา สามเณร เป็นต้น (บุญมี แทนแก้ว, 2546)

ศีลมหาสนิทโดยปกติคริสตศาสนิกชนจะใช้เวลาในวันอาทิตย์ เป็นวันพักผ่อน และในขณะเดียวกันถือเป็นวันที่จะได้เข้าโบสถ์เพื่อได้ใกล้ชิดกับดินแดนแห่งพระเจ้า ซึ่งวัฒนธรรมนี้กลายมาเป็นวันหยุดงานโดยสากล ซึ่งประเทศไทยเองก็ถือวันอาทิตย์เป็นวันหยุดงานพักผ่อนตามประเพณีเช่นกัน

ศีลสมรส พิธีสมรสทางคริสต์นั้นประกอบพิธีในโบสถ์ โดยมีบาทหลวงเป็นผู้ทำพิธี แต่สิ่งที่มีอิทธิพลต่อประเพณีไทยคือรายละเอียดปลีกย่อย อาทิเช่น การจัดช่อดอกไม้ของเจ้าสาว การแต่งชุดขาวและชุดสูทของเจ้าบ่าวเจ้าสาว การจัดเลี้ยงตอนเย็นหรือคอนเสิร์ต

ศีลแก้บาป โดยความเชื่อที่ว่าบาปนั้นลบล้างได้ แก้ได้ ยกหายได้ จึงเป็นที่มาของการสารภาพบาปและล้างบาป แต่โดยพื้นฐานสังคมพระพุทธศาสนาอย่างไทย กรรมเป็นเรื่องละเอียดอ่อน บาปเป็นเรื่องน่ากังวลใจ การล้างหรือการแก้กรรมจึงค่อยๆปรากฏขึ้นมาในสังคมพุทธแบบไทยในยุคหลังนี้ แม้รายละเอียดของพิธีกรรมจะมีความแตกต่างกัน แต่ก็สามารถมองได้ว่าเป็นการแลกเปลี่ยนทางประเพณีวัฒนธรรม

ยังมีจารีตความเชื่อที่มีพื้นฐานมาจากแนวคิดปรัชญาของศาสนาคริสต์ผสมผสานกับวัฒนธรรมตะวันตกที่ส่งผลต่อการคิด จารีต ประเพณีของไทย เช่น การตั้งชื่อด้วยข้อความคัมภีร์ในไบเบิล การจับมือ การถืออัมบังคลในเลข 13 วันฮาโลวีน วันคริสต์มาส การมอบของขวัญ นอกจากประเพณีแล้ว ศาสนาคริสต์ยังมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ผ่านทางวิทยาการต่างๆอีกมากเช่น การทหาร การศึกษา การสาธารณสุข การพิมพ์ การเมืองการปกครอง กีฬา เศรษฐกิจและสังคม (นันทชัย มีชูธน, 2547)

6. บทสรุป

จากที่ได้ศึกษารวบรวมมาทั้งหมด พอจะชี้ได้ว่า ศาสนาคริสต์นั้นได้ปลูกฝังแนวคิดปรัชญาในสังคมไทยได้มากพอสมควร ไม่ต่างจาก วัฒนธรรมมาลายู หรือวัฒนธรรมจีน แม้จะไม่เท่ากับวัฒนธรรมอินเดียก็ตาม ทั้งนี้เป็นการแยกไม่ออก หรือแยกได้ไม่ชัดเจน ระหว่างแนวคิดปรัชญาและประเพณีวัฒนธรรม เพราะทุกวัฒนธรรมย่อมต้องผ่านกระบวนการคิดทางปรัชญาจนก่อเกิดสืบเนื่องกลายมาเป็นวัฒนธรรม

สำหรับประเทศไทย โดยพื้นฐานคนไทยมีจุดเด่นอีกประการ นั่นคือความสามารถยอมรับเอาวัฒนธรรมต่างๆ มาปรับใช้ได้ แนวคิดปรัชญาก็เช่นกัน ชาวไทยก็สามารถนำมาประยุกต์ให้เข้ากับวัฒนธรรมเดิมได้เป็นอย่างดี เป็นกระบวนการทางสังคมที่เรียกว่า ทฤษฎีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Cultural assimilation) (<https://th.wikipedia.org/wiki/การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม>)

จากร่องรอยทางปรัชญาของศาสนาคริสต์ที่ทิ้งไว้ในประเพณีไทย นับได้ว่าเป็นคุณประโยชน์ต่อสังคมไทยโดยรวม เพราะศาสนาคริสต์เป็นศาสนาที่ผู้คนนับถือมากที่สุดในโลก ดังนั้นจึงเป็นประโยชน์ต่อชาวไทยที่จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมโลกอารยะได้ไม่ยากนัก

บรรณานุกรม

หนังสือและวารสาร

- ศิลป์ชัย เชาวน์เจริญรัตน์. (2558). ศาสนวิทยา. กรุงเทพฯ: สถาบันศาสนวิทยา.
- โสภณา สุดสมบูรณ์. (2551). วารสารเทคโนโลยีภาคใต้. กรุงเทพฯ: ศรีอนันต์การพิมพ์.
- บุญมี แท่นแก้ว. (2546). ประวัติศาสตร์ต่างๆและปรัชญาธรรม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- มหาวิทยาลัยบูรพา. (2545). ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. กรุงเทพฯ.
- คทาฐธ โลกาพัฒนา. (2542). 50 ปี โรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียน. กรุงเทพฯ: อุดมศึกษา.
- ชำนาญ มโนรม. (2535). สงครามศาสนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย.
- พระญาณวโรดม (ประยูร สุนตกุลโร ป.ธ.9). (2533). ศาสนาต่างๆ. กรุงเทพฯ: สภาการศึกษา มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วิทยาลัยแสงธรรม. (2533). ประวัติพระศาสนจักรคาทอลิกไทย สมัยกรุงศรีอยุธยา-สังคายนาวาติกัน 2. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยแสงธรรม.
- ถนอม ปินตา และพิษณุ อรรถภิญญ. (2525). พระคุณพระเจ้าในรัตนโกสินทร์สมัย. กรุงเทพฯ: สภาคริสตจักรในประเทศไทย.
- สมาคมนักเรียนวังหลวงวัฒนา. (2521). 150 ปีของโปรเตสแตนต์ ในประเทศไทย พ.ศ. 2371-2521. กรุงเทพฯ: โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย และคริสตจักรที่ 5 วัฒนาวิทยาลัย.
- นันทชัย มีชูธน. (2550). 175 ปี พันธกิจคริสต์ศาสนาโปรเตสแตนต์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ประชุมทอง.

เว็บไซต์

<http://www4.eduzones.com>. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 20 มกราคม พ.ศ. 2560

<http://www.lks.ac.th/kukiat/student/betterroyal/social/8.html>. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 20 มกราคม พ.ศ. 2560

<https://prezi.com/7i-l7vq0zffw/presentation>. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 20 มกราคม พ.ศ. 2560

<https://www.slideshare.net/TeeTre/2-77330129>. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 20 มกราคม พ.ศ. 2560

<https://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=greenbangle&month=092011&date=07&group=1&gblog=1>. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 20 มกราคม พ.ศ. 2560

<https://th.wikipedia.org/wiki>. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 20 มกราคม พ.ศ. 2560